СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 221. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 23-го вересня 1935. — VOL. XLIII. No. 221. Jersey City, N. J., Monday, September 23, 1935. THREE CENTS

ЗАГРОЗА ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ НЕ УСУНЕНА

ВАШИНҐТОН. — Субкомітет власників копалень мягкого вугля й робітників, що мав виробити для повного комітету плян угоди, не зумів скласти такого пляну заплати й умов праці, щоби він був до приняття обом сторонам, хоча нараджувався над цею справою цілих 5 днів.

З огляду на те надія на відвернення страйку робітників у копальнях магкого вугля розвіялася. Власники підприємств уже навіть почали приготовлятися до страйку, збираючи припаси вугля.

Президент Рузвелт іменував дві вуглеві ради. З них одна має заряджувати так званою „малою найрою", себто постановляти умовини чесної конкуренції й відповідних умов праці в промислі мягкого вугля, а друга рада має вирішувати спори між робітниками й підприємцями.

ЗАГРОЗА ВІЙНИ ВЖЕ ВІДБИВАЄТЬСЯ НА КУРСІ УДІЛІВ НА БІРЖІ.

НЮ ЙОРК. — Загроза війни в Европі потрясла нюйорською біржею. Назагал уділи підприємств пішли в ціні вниз. Збіжева й бавовняна біржа теж була непевна.

Грошева біржа показувала постійний відплив капіталу з Европи, головно з Лондону. Занотовано, що за один день трансакцій мають переслати з Лондону до Америки в золоті 38 міліонів долярів.

СТЕЙТОВИЙ ЗАКОН ПРО ПЕНСІЇ НА СТАРІСТЬ ПРИЗНАНИЙ НЕКОНСТИТУЦІЙНИМ.

ЛИНКОЛН (Небраска). — Найвищий суд стейту Небраски признав стейтовий закон про допомогу безробітним і пенсії на старість незгідним з конституцією.

Закон признано за незгідний з конституцією на тій основі, що, мовляв, закон делеґує урядови законодатну владу, яка повинна лишитися в руках стейтової леґіслятури.

УКРАЇНЕЦЬ ПІДОЗРІЛИЙ ЗА ВБИВСТВО ВІТЧИМА.

ГУДСОН (Ню Йорк). — Один лікар доніс поліції, що його покликано ратувати безнадійно хорого чоловіка, що видимо мав від побоїв на голові глибокі рани, видай від ударів сокирою. Як поліція зайшла на вказану адресу, під ч. 553 на Вашингтон стріт, де мав бути хорий, вона його не застала бо він уже був у шпиталі. Звідти поліції дали знати, що хорий скоро помре. Супроти цього поліція в порозумінню з прокураторією стала збирати всяких свідків, які тільки могли дати якунебудь інформацію про цю подію. Між ними арештовано 21-літнього пекаря, Івана Гавриляка, пасерба помираючого 56-літнього Петра Гапи. Як Гапа помер, Гавриляк, як каже поліція, признався, що це він убив свого вітчима поліном. Мотивом убивства, каже, було те, що вітчим пісдав свою жінку до дому для божевільних.

Вбитий походив із села Бриниці Загірні, бобрецького повіту, в Галичині. Він був членом У. Н. Союза.

ЗА РІВНОПРАВНІСТЬ РАС В АМЕРИЦІ.

РАЙ (Ню Йорк). — Перед лавою присяжних суддів ставала обвинувачена за несправедливе відношення до чорної раси 22-літня жінка, пані Клифорд Лембо. Провини допускалася вона в цей спосіб, що не хотіла продати Муринам білетів на публичну купіль у морю в Плейнденд Парку. Обвинувачену признано винуватою й суддя засудив її на 150 долярів кари. Замітно, що всі присяжні були білі.

АВТОМОБІЛЬ РОЗБИВ ПОЇЗД.

ГИЛСБОРО (Илинойс).— Через зударення між автомобілем і особовим поїздом залізниці „Шікаго енд Істерн Илинойс" льокомотива й 7 возів поїзду вискочили з шин. Згинули 5 осіб.

У поїзді везено теж перегонові коні. 14 з них були так тяжко ранені, що їх треба було застрілити.

ЗНОВ СМЕРТЬ ЧЕРЕЗ ПОЖАР АПАРТАМЕНТОВОГО ДОМУ.

БРУКЛИН. — У пожарі 4-поверхового апартаментового дому при Мангетен Евені згинула 74-літня Елизабета Вейд, а 4 інші особи були тяжко поранені.

„ОЗВІРІЛИЙ" МЕДВІДЬ У ЗВІРИНЦІ.

НЮ ЙОРК.. — Люди, що відвідували в пятницю звіринець у Централньім Парку, бачили дивну сцену, як 10-літній брунатний медвідь, що важить коло 600 фунтів, нагло озвірів та став заїдати на смерть малих медведів, що живуть з ним у тій самій клітці. Хоча сторожі звіринця пробували відогнати його сильною струєю води та граблями, медвідь заїв одного малого медведя на смерть, а другого покалічив так тяжко, що сторожі мусіли його добити. Третій спасся тільки так, що вспав з високої скали, а потім забіг до комірки, котрої залізні грати дозорці негайно засунули.

Начальник звіринця каже, що такі сцени між медведями звичайна подія.

ПОЛІЦІЯ ПОЯСНЯЄ ПОЧВІР-НЕ ВБИВСТВО.

Розслідивши смерть чотирох осіб у домі при 938 Савт 13-та вулиця в Ньюарку, Н. Дж., прийшла до переконання, що 42-літній Чарлз Росел Гірі посварився зі своїм братом і двома вуйками за розділ маєтку по тітці й у сварці вбив їх, потім зателефонував до поліції, а накінець убив себе самого.

ЯК ОБДУРЮЮТЬ НАШИХ ЛЮДЕЙ.

Літньою порою відбуваються в Галичині по всіх місцевостях більші то менші відпусти. Там крім побожних християн сходяться теж усякі дурисвіти і мантії і наші люди крім „на Боже", складають теж великі гроші мантіям. Станислав Хелпа з Грималова буває на таких відпустах і там грою в цукерки „пара не пара" збирає за один відпуст по 80—100 зл. Чим то вже наших людей не обдурюють? А відома річ, що наші люди жалують гроша на часопис або на книжку і саме тому безцільно тратять соткання гроші навіть на таку безглузду забаву, як „пара не пара", що її влаштовують усякі дурисвіти на ярмарках та на відпустах.

РАДІО НА ПТАХИ.

Кілька великих італійських землевласників завели в себе зовсім модерний спосіб боротьби з птахами, що виїдають їм зерно та овочі. Над полями і садами простягають вони тонесеньку сітку; коли цієї сітки торкнуться крила птаха, електричний контакт уводить у рух радіо, що страшенно голосно гомонить. Птахи перелякані відлітають, але за якийсь час знову прилітають. Французські селяни на Рів'єрі мають на це простіший спосіб: кожного птаха, що зїдає їм виноград або маслини, стріляють і більшість із них смажать.

ЕПІДЕМІЯ МІЖ КОТАМИ.

В Англії поширилась дивна епідемія між котами. Коти дістають рід інфлюенції і перестають їсти, після чого здихають. Лікарі кажуть, що причина — виняткова цьогорічна спека.

МІЛЬОНЕР І ЙОГО ПРИЯТЕЛЬ.

У Констанці (Румунія) живе панок у літах, якого вигляд і поведінка, не вважаючи на подерту одіж, вказує на колишнього багача. Є це колишній міліонер з Тифлісу, Сімон Курчіоґлю. Мав він звязки з царським двором і міліони. З приходом большевиків утік він до Румунії, передавши свої дорогоцінності і гроші свому найближчому приятелеви Александрови Плавському, високому урядовцеви, що мав змогу перевезти все це за кордон. Плавський утік за кордон, але відрікся свого приятеля, кажучи, що цей не дав йому нічого. Курчіоґлю почав процес проти нього за зворот 30 міліонів лей. Чому той процес досі незакінчений, румунська преса не повідомляє; знаємо тільки, що діусь у стані жебрака вічно ще жде на прихильну полагоду своєї претенсії і що суд надалі після кільканадцятьох літ займається цією справою.

НЕБЕЗПЕЧНИЙ ПРАПОР.

Ґубезнатор Сан-Себастіяно засудив на 1,000 пезет маркіза Меріте за те, що на літнищі знайшли в його валізі... монархістичний еспанський прапор. Маркіз пояснив, що возить із собою цей прапор на випадок смерти, бо хоче, щоб прикрили ним його труп.

КАРА СМЕРТИ ЗА КРАДІЖ ГАЛЬМОВИХ ПРИЛАДІВ НА ЗАЛІЗНИЦЯХ.

„Ізвестія" з 8. серпня ц. р. повідомляють, що ґрупа „кулаків" займалась на Томській залізниці систематичним крадіжем рукавів від автоматичних гальм вагонів на стації Новокузнецк. Рукави ці вони продавали на ринку чи передавали їх „кулакови" Каганцеви, який мав шевську майстерню. За двацять днів квітня вони зрізали 345 рукавів. Три головні обвинувачені, між ними і Каганець, засуджені на кару смерти, чотири інші на 10 років каторги.

Присутність „кулаків" на совєтських залізницях є новиною, але не новиною є, що голодні робітники крадуть ріжні частини та прилади вагонів, ратуючи себе з родинами від голоду. Що це збільшує число катастроф на совєтських залізницях, це вже, розуміється, питання інше, але проти цього мабуть і сам пан Каганович нічого не вдіє.

СКАРБ ЖІНКИ БАНДИТА.

У пресі в Йоганесбурґу появилось цікаве оголошення вдови по південно-африканськім бандиті з минулого віку, Фельтгаймі. Вона приїхала туди, щоб віднайти скарб, який він закопав; скарб складений із штаб золота. Фельдгайм, після вбивства діямантового короля Джоеля, мусів утікати з південної Африки; двічі пробував він вернутися туди, але кожний раз його висеяли, коли висів з корабля, і скарбу він відкопати не міг. Жінка Фельтгайма мешкає в Німеччині і не має грошей на подорож у Трансваль. Вона сподівається, що мешканці Йоганесбурга дадуть їй гроші на подорож і вона, віднайшовши скарб, їх зверне. Цікаво, як поставиться влада до скарбу бандита.

ДЕНЬ МИЛОСТИНІ У ШВАЙЦАРІЇ.

У німецькій Швайцарії в долині Рони від давніх часів святкують т. зв. День милостині у першу неділю серпня. Всі мешканці сіл у цій околиці віддають цілоденний свій виріб сира бідним. Бідні за те моляться, щоб худоба не пропала і жнива вдалися. Молитва ця має такий звязок тому, що в той день виганяють худобу в гори на літній корм. Сир для бідних роздають високо на альпейських полонинах, куди всі вибираються; за традицією всі йдуть пішки, а не верхи на ослах.

МУХИ ПОВТІКАЛИ.

Професор Моначеллі в Неаполі мав велику експериментальну фарму, де годував мухи з цілого світа. Назбирав їх більш як 1,000 родів. Одного дня посварився із своїм слугою і цей повипускав усі мухи на волю. Між мухами буди огрійні і такі, що розносять заразні. Поліція шукає слуги, професор мух.

ВБИЛИ КОМАНДАНТА ПОЛІЦІЙНОЇ СТАНИЦІ.

У селі Желісев біля Сєдлец зчинилася бійка на ножі між братами Пахолками та якимсь Ленгачом і Ковальчиком. Ковальчика поранили тяжко й він помер. Убивники скрилися в хаті своєї знайомої, а команданта поліційної станиці Мйонца і робітника Рочка, що пустилися за ними в погоню, засипали градом куль і вбили обох. Вбивники втекли до ліса та при цьому зранили тяжко двох господарів і одну жінку. Прийшов більший відділ поліції та арештував убивників.

ПОГОНЯ ЕКЗЕКУТОРА ЗА ДОВЖНИКОМ.

До римаря А. Горовіца в Станиславові прийшов екзекутор, щоб перевести особисту ревізію і забрати готівку на заплату податку. Горовіц мав більшу скількість грошей і тому почав утікати перед екзекутором. Враз з екзекутором пустились у погоню вулицями Станиславова прохожі, які були здезорієнтовані і не знали, хто кого здоганяє. Вкінці екзекутор здогнин Горовіца, відвів його назад до робітні і забрав усі знайдені при нім гроші на заплату податків.

У СТИРІ ВТОПИЛИСЬ 8 ВУЛАНІВ.

Підчас вправ 21. полку вуланів коло Луцька відділ 26 вуланів у повнім виряді переправлявся через ріку Стир, яка має вузькі береги і доволі глибока. Нагло на середині ріки один кінь сполошився, викликав метушню і вулани попали спадати з коней до води. 8 вуланів утопились. Сполошені коні внеможивили ратунок потопаючих.

ВБИВСТВО Й САМОГУБСТВО.

У Дорі старший постерунковий слідчої служби Стан. Марцяк застрілив свою наречену Володиславу Герман, тому, що її мати не годилася на їх подружє. Опісля з тогож револьвера Марцяк вистрілив собі в голову та помер до кількох годин.

ДОМАШНІЙ АРЕШТ КНЯЖНИ.

Англійська преса оповідає цікаві подробиці про наміряний шлюб пасербиці бувшого цісаря Вільгельма, 25-літньої княжни Каролини. Каролина закохалася в особистім секретарі своєї мами Герміони, Ґеорґу Вундерліху. Мати зпочатку згодилась на це подружє, але згодом заборонила доньці зустрічатися з Вундерліхом. Коли цей поїхав до Берліна шукати собі місця, княжна виїхала за ним. За нею виїхала мати і перевезла її до замку Сабор на Шлеську, де тримає її взаперті.

ВЛОМ У МОНТЕ КАРЛЬО.

На головній вулиці Монте Карльо два вломники дісталися уночі до великого ювеліра крізь стіну сусідного гоетлю, що влітку зовсім порожній. Розбили залізну касу і забрали дорогоцінностей на 1 міліон франків. Раніше розмовляли з сторожихою готелю, кажучи, що прийшли перевірити електрику. У Монте Карльо вломи трапляються так рідко, що ювелір навіть не обезпечив своєї крамниці

НАДІЮТЬСЯ УСТУПЧИВОСТИ ІТАЛІЇ

ЖЕНЕВА. — В колах Ліґи Націй зростає переконання, що Мусоліні не відкине з місця пропозиції Комісії Пятьох при Лізі Націй, коли стало звісне, що Франція рішучо станула на боці Англії і почала висилати свої війська до Африки. Італійська армія вже готова до бою, але ще не має приказу. Всеж таки Мусоліні мусить добре обчисляти, чи зможе дати собі раду з великою силою, яку мобілізує Англія на підтримання становища Ліґи Націй.

РИМ. — Італійська преса в останній хвилині почала незначний відворот із свого непереєдного становища супроти мирових пропозицій Комітету Пятьох. Ґазети вказують на те, що навіть Ліґа признає брак цивілізації в Етіопії й потребу посторонньої опіки над нею. Але пригадують, що Англія має самостійний мандат у Палестині, а Франція в Сирії, то чому мандат над Етіопією маліб виконувати аж три держави? Такий тон ґазет вказував би на те, що Італія схильна до переговорів над пропозиціями Комітету Пятьох, але бажає змін.

ЕТІОПСЬКИЙ ЦІСАР НЕ ГОДИТЬСЯ НА ВСТРЯВАННЯ ІТАЛІЇ В ЕТІОПСЬКІ СПРАВИ.

АДІС АБАБА. — Цісар Гайлі Селясі заявив, що годиться на всі точки в плянах Комісії Пятьох Ліґи Націй з винятком тієї, де сказано про спеціяльні привілеї політичні та економічні Італії в етіопських справах. Ту точку цісар рішучо відкидає.

БРИТАНІЯ НЕ ВІДКЛИЧЕ КОРАБЛІВ, ДОКИ МУСОЛІНІ НЕ ПОГОДИТЬСЯ.

ЖЕНЕВА. — Хоч як Мусоліні негодує на висилку англійської фльоти на Середземне море, то Англія не відкличе кораблів, поки Мусоліні не занехає воєнної акції. Таке заявляють представники Англії на міжнароднім ґрунті. Французький премієр Ляваль, як кажуть повідомив Італію, що він не може дальше підтримувати Італії, бо це довелоб до війни.

АНГЛІЯ ШУКАЄ СОЮЗНИКІВ.

МАДРИД (Еспанія). — З певних джерел появилися вісти, що Англія переговорює з еспанським урядом про допомогу для себе на випадок війни з Італією. Зате Англія обіцяє боронити берегів Еспанії із сторони Середземного моря.

СОВЄТИ РОЗГОЛОШУЮТЬ ЗНАМЕНИТІ ЖНИВА НА УКРАЇНІ.

МОСКВА. — Совєтський уряд каже, що цього року зібрано збіже з небувалою скорістю. За обчисленнями, оголошеними в пятницю, вже є зібраних 96 відсотків зерна. Уряд дістав свою пайку, наложену на колхози, у 100 відсотках. Україна й Північний Кавказ є між першими округами, що покінчили жнива, а західній Сибір сповнив домаганя на 90 відсотків. В нагороду дає совєтський уряд право власности колхозам у тих околицях, що перестали поборювати плян уряду і доставили належну на них пайку збіжа. Цими околицями є: Україна, Білорусь і округа Горкий. Минулого року не докінчено жнив на Україні, а налоги відбирано ще в половині листопада.

ҐАЗЕТИ ПИШУТЬ ПРО РОЗКРАДАННЯ ЗБІЖА З НУЖДИ.

МОСКВА. — „Правда" з 11-го серпня містить допис з курської округи про велику судову розправу проти „зорґанізованого розкрадання" збіжа. Розправа тревала кілька тижнів і виявила, що в курській окрузі в останніх місяцях викрили 74 орґанізації, що займалися розкраданням збіжа. Дописувач не подає присуду розправи.

СВЯТО 60-ЛІТНІХ НАРОДИН ЕПИСКОПА НЯРАДІЯ.

ПРНЯВОР (Українська кольонія в Боснії.— На свято Преображення, 19-го серпня, зібралися тут, 4,000 українського народу з цілої Боснії для вшанування 60-літних народин заслуженого українського католицького єпископа для Боснії й Славонії і звісного народнього діяча, Дениса Нярадія. Прибули всі священики, за винятком одного; деякі люди йшли по 100 кільометрів, а з Козарця, віддаленого 120 км., прийшли аж 100 людей. Відбулася святочна академія, в часі якої піднесено великі заслуги єпископа, між іншим заснування 5 нових церков у Славонії.

ЗЇЗД УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ У ЮГОСЛАВІЇ.

ДЯКОВО (Юґославія). — У днях 17—19 серпня ц. р. відбувся в Шиді зїзд українських студентів з Юґославії. Предсідником був студент Микола Бучко, який теж виголосив відповідний реферат. Реферати виголосили теж:, Ґербут, Ружицький, Ерделі, Майхер, Костельник, Саламон. Цілю зїзду було м. ін. заснування товариства української молоді „Союз Українських Школярів у Юґославії". Головою вибрано студента теольоґії М. Бучка. „Союз" буде співпрацювати з найстаршим українським товариством у Юґославії, з „Просвітою".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Se ond Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accept d for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 цент.ві

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0273. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НА ЕВРОПЕЙСЬКІЙ ШАХІВНИЦІ

Збори Ліґи Націй у Женеві зробили світови хоч цю прислугу, що розкрили публично велику частину цеї гри, що від довшого вже часу йшла потайки між европейськими державами.

Людину, що слідить за бігом політичних подій, ударяє передовсім наглий зворот европейських держав, а передовсім Анґлії, до Ліґи Націй як до засобу ратування перед війною. Це, що до Ліґи Націй відкликається передовсім Анґлія, котра від створення Ліґи Націй дозволяла Франції робити собі з Ліґи приладдя для вдержання проводу в Европі, показує на те, що Анґлія зрозуміла нагло щось, чого вона досі не розуміла. Що саме вона зрозуміла, догадатися не легко. Це може й бути щось інше, ніж те, що Европа знайшлася через політику Мусолінія перед кольоніяльною війною, а та війна готова скропитися не лиш на Етіопії, але дуже скоро на британській імперії. Мусоліні, що правда, обіцяє нині вдоволитись Етіопією, але що заставить його шанувати цю обіцянку й не йти на Єгипет і Судан, коли він нині не шанує своєї обіцянки не рушати самостійности Етіопії? Якраз добуття Етіопії мусіло би його природно штовхнути на заокруглення римської імперії над Середземним морем. Це булоб завершенням фашистівської мрії експанзії.

Свого часу Анґлія панувала на Середземнім морю, бо вона мала порозуміння з Францією. Одначе недавно Анґлія наближила Францію до Італії, щоби відвернути Італію від Німеччини. Анґлії тоді й не снилося, що Франція так полюбить собі союз з Італією, що забуде навіть на Анґлію; а це власне сталося, коли Анґлія зробила дипльоматичну помилку, підписавши фльотний договір з Гітлером. Цим Анґлія зробила пролом в одноцілім антигітлерівськім фронті, а Франція в поляці кинулася в обійми Італії. Через французьку приязнь зросло значіння Італії, а Мусоліні негайно кинувся використати це для італійської експанзії в Африці.

Тепер Анґлія кинулася до Ліґи Націй, щоби здержати італійську експанзію, бо, мовляв, це грозить кольоніяльною війною, яка легко може перемінитись на нову світову війну. Це становище Анґлії в Лізі заставило Францію рішитися між Анґлією й Ліґою та Італією. Ляваль рішився за Ліґу. Адже Ліґа це оруддя французької геґемонії. Зрештою Анґлія стоїть за мир, а для Франції мир значить удержання її геґемонії.

І коли нині виглядає, що Ліґа Націй дещо зробила для ратування мира, то скорі пересунення на европейській шахівниці самі ставлять питання: Як довго ця вічна плутанина ще може тягнутися? Як довго ще можна штукувати вдолі, втинаючи нагорі?

ХАРЧОВЕ ПИТАННЯ В УКРАЇНІ ВЗИМКУ 1934—35 Й НА ВЕСНІ 1935 РОКУ.

До вияснень сучасних можливостей розвитку нашої культури.

Звістки про харчовий стан у цілій Радянській Україні взимку 1934—35 та на весні 1935 р. подаються такі суперечні, що на перший погляд важко їх погодити між собою, й повстає враження, що певна частина їх тенденційна.

Виключаючи звідомлення деяких явно субективних кореспондентів, треба сказати, що зміст цих звісток при їх глибшому вистудіюванні залежить від того, в яке місце попадають їх автори. Річ у тім, що повальний і **масовий голод в Україні,** що був взимку 1932—33 р., **перемінився тепер у загальне недоїдання,** задержуючи свою силу, — хоч може й не в такій гострій формі — тільки в певних соціяльних верствах населення та захоплюючи й надалі масово ті села, що мали цієї осени неврожай, чи не встигли, ізза різних причин, відповідно обробити необхідний для заспокоєння своїх потреб розмір поля.

Таким чином голод став тепер із загально-народнього — соціяльним явищем. Для зрозуміння цієї переміни треба накреслити загальну господарську систему більшовиків у місті та в селі, а тут знов супроти колгоспів і одноособовиків.

I. Сільське населення.

Більшовицький центральний **уряд у Москві** вираховує кількість сільсько-господарських продуктів, потрібних йому для прохарчування армії, адміністративного апарату, індустрійних центрів та для експорту, й **накладає** відповідний сільсько-господарський **податок.** Цей податок установлюється для нового врожаю **за цілий рік наперед,** іще **перед сівбою,** отже диктується виключно потребами держави, не звертаючи жодної уваги на дійсну величину збору. Податкові підлягають сільсько-господарські культури за окремими групами, а саме: ярина, озимина, картопля та деякі технічно промислові культури; при чому дозволяється заміняти за певним розрахунком одну рослину другою тільки з тієї самої групи (напр. просо ґречкою), але не можна замінити овсом озимого жита, чи навпаки. Ті ж господарства, що не сіють ніякої з податкових культур, примушені купити визначену для них культуру в потрібній кількості й здати це державі. В такому стані знаходяться, напр., приміські господарства одноособовників, що займаються виключно огородництвом для продажу в місті. Податок у таких випадках накладається тільки в збіжжі.

Центральна установа визначає величину податку по окремих союзних республіках, ці в свою чергу по окремих райо нах, район по волостях, а волосні комітети визначають окремим колгоспам і одноособовим господарством, що саме і в якій кількості мусять вони здати державі, як сільсько-господарський податок. Так, іще в січні місяці 1935 р. був у Москві установлений податок для врожаю 1935 р. Окремі республіки мусять здати, напр., картоплі так: в Україні по 7 центнерів (700 кг.) з га (гектара) для колгоспників і по 20 ц. для одноособовиків; на Білорусі по 11 ц. для колгоспників і по 20 для одноособовиків. Відповідні цифри для Криму: 8 ц. і 14 ц., для Азовсько-Чорноморського Краю: 5 ц. і 14 ц., для Північного Кавказу: 10 ц. і 18 ц. Усе це тверді норми, незалежно від того, який буде врожай і скільки посадять картоплі.

Останнє твердження відноситься й до інших сільск.-госп. продуктів, у тому числі й до збіжжя. На зменшення податку в випадку неврожаю з боку держави не можна сподіватись, бо більшовицький уряд вважає тільки на забезпечення своїх потреб і не признає ніяких стихійних нещасть, стоючи на становищі, що неврожай може бути тільки наслідком поганої праці чи невмілого господарювання. Влада вважає, що при добрій праці земля вродить стільки, що вистачить і на податки, і на споживчі потреби. Коли ж не вродило — значить ти винен, і можеш робити, що хочеш: влада збіжжя не довезе й не допоможе. Так, напр., коли в Україні був страшний голод у 1932-33 р., то в Білорусі було повно хліба, але його не привезли (в Білорусі голод був у 33-34 р.).

Рорподіл зерна в кожному колгоспі відбувається так, що при молотьбі віддається насамперед призначений на колгосп податок для держави й арендна плата збіжжям у машинові стації за користування різними сільск.-госп. машинами, як тракторами, комбайнами і т. ін.; потім заповнюються різні фонди: посівний, запасовий, фонд платні для урядовців і учителів дотичного села і т. ін., і тільки остача роздається членам колгоспу — селянам по числу трудоднів кожного. Таким чином, у залежності від урожаю, інтенсивности праці й інших причин припадає на трудодень дуже нерівномірна кількість зерна, найчастіш від $1\frac{1}{2}$—2 кг., рідше поверх двох. Тут треба прийняти на увагу, що під „трудоднем" розуміється не „трудовий день", тобто певне число годин робочого дня, а певне завдання, після виконання якого робітникові зараховується один трудодень. На виконання ж одного трудодня робітник потребує в середньому поверх одного робочого дня, а в несприятливих умовинах навіть до двох днів. В середньому чоловік може виробити на рік 250, а жінка 150 трудоднів, бо підчас зимової перерви польові робітники, тобто подавляюча більшість працьовників у колгоспах, не працюють. Одержаним з такого розрахунку збіжжям кожний робітник мусить покрити всі видатки цілої своєї родини: прогодуватись, одягтись, купити соли, сірників, гасу й т. ін.

Побічних заробітків колгоспний робітник у нормальних умовинах **не має,** ніякої іншої допомоги на немічних чи малолітніх членів своєї родини з колгоспу не одержує. Взагалі, робітник одержує з колгоспу виключно тільки зерно; всі ж інші продукти, як городину, зеленину, молоко, м'ясо, товщ і що людина взагалі потребує для життя, мусить він купити на гроші, що виручить із продажу тієї частини зерна, що залишиться йому від прохарчування. В деяких випадках колгоспникам пощастило затримати в свойому користуванні ще з попередніх часів „присадибне господарство", тобто город; такі живуть звичайно трохи краще, бо забезпечені принаймні городиною, зелениною й мають змогу тримати птицю й деякі домашні тварини, як трусики, поросята й т. ін. Але тут треба внести поправки, що часто-густо зерна з колгоспу не вистачає на прохарчування, і колгоспник із городом, замісць того, щоб сам споживати свої вироби, примушений нести їх на базар на продаж і на виручені гроші купувати хліба, чи промислові вироби, що без них він не може обійтись. Усеж таки присадибне господарство являється великою поміччю колгоспникові. Тому постанова останнього колгоспного з'їзду в Москві (в перших числах лютого), що дозволяє колгоспникові мати присадибне господарство в Українців в розмірі однієї чверти гектара, може на той рік зменшити гостроту харчового питання на селі, принаймні в обсягу забезпечення сільського населення городиною та зелениною.

Під цей же час колгоспник **залежить** іще майже виключно **від зерна з колгоспу.** Коли б у колгоспі, напр., припало на один трудодень по 10 кг. зерна, то робітники одержали б по 2500-3000 кг., і тоді голоду, звичайно, не було б, бо така кількість забезпечує цілу родину харчами й промисловими виробами, купленими за зерно. Але таких колгоспів немає. Тільки в невеликій частині колгоспів припала в осени 1934 р. на один трудодень така кількість зерна, що забезпечила робітникам та їхнім родинам неголодне існування, даючи змогу покрити найпотрібніші видатки. В подавляючій же більшості колгоспів ця плата хиталася між 1-2 кг. зерна за трудодень. **Члени цих колгоспів недоїдають, ведуть напівголодне життя, або й голодують** у повному значенні цього слова. Їхнє становище **безвихідне,** бо, не маючи ніякого майна, їм нізащо купити хліба, та й нема де, бо держава змушує тих селян, що мають лишки, продавати тільки в державні кооперативи, зуживаючи куплене знов таки на свої вище зазначені потреби. Все ж таки селяни вмудряються дещо виносити на базар, де вони більш одержують, ніж у кооперативах. Увесь хліб, що з'являється на базарі, є власне такий, так би мовити, контрабандний.

Комісар хліборобства України Папірний заявив іще в осеин 1934 р., що 75 відсотків усіх колгоспів потребуватимуть на весні для посіву допомоги зовні. Це значить, що в **75 відсотках колгоспів не вистачило збіжжя навіть на заповнення посівного фонду,** або що цей фонд зужито таки на харчі та що на трудодень припала селянам мінімальна кількість зерна. З цього можна зробити висновок, що члени цих колгоспів голодують у більшості мабуть не менше, ніж у році 1932-33.

Такий висновок заяви Папірного підтверджує також декрет із 26-го грудня 1934 р. в справі „Посівної допомоги колгоспам", що в тексті його говориться також і про харчову та фуражну допомогу. Для України призначає декрет коло 40 мільйонів пудів. Декрет подає, як причину безрадного становища, **„стихійне нещастя",** пояснюючи нестачу хліба неврожаєм ізза посухи, що навістила майже всю територію Радянської України, крім північної частини Київщини та Чернігівщини. Але тут треба підкреслити, що нещастя не приняло б таких розмірів, **коли б влада не забрала від селян і не вивезла з України** такого високого податку, а узгляднила оце саме „стихійне нещастя" при зборі сільск.-госп. податку. Допомогу зробили, звичайно не тому, що настало тепер гуманне відношення до населення, а виключно тому, що йнакше влада залишилася б на другий рік без можливости прохарчувати свій апарат.

Коли уряд прийшов тепер у найкритичніший момент на допомогу колгоспникам, то він залишив без найменшої уваги **одноособовиків,** що складають до **30 відсотків сільського населення України.** Проти цієї соціяльної верстви веде влада боротьбу, щоб таки примусити їх голодом до повної самоліквідації. На одноособовиків накладають далеко більші податки, як це видно з вище наведених чисел по здачі картоплі, вони не захищені від різних додаткових примусових датків, робіт і т. ін. Тому можна з певністю сказати, що ця верства населення в подавляючій більшості теж знаходиться в становищу, подібному до 1932-33 р.

Крім цього на селі зустрічаються ще, хоч уже і в дуже незначному числі, так звані **„бувші кулаки",** їхні діти чи родичі. Становище їхнє безвихідне; **їх вигнали з власних садиб і хат,** а рівночасно ні до колгоспів не приймають, ні не дають можливости в якийнебудь інший спосіб заробити, так що ця категорія селянської людности наперед **засуджена на голодову смерть.**

Різні листи з України підтверджують, що в багатьох селах уже на початку року не було зовсім ні борошна, ні хліба, та що випадки голодової смерті трапляються нерідко. Це не стосується до тих сіл, де був добрий урожай і на трудодень припало більше зерна.

Що ж до вище згаданої державної допомоги частині колгоспів то це недостатна підтримка; держава видає **тільки по 600 грамів хліба** на день, і **то тільки тим, хто працює.** Отже, коли, напр., родина складається з чоловіка, жінки та двох малолітніх дітей, то всі вони мусять прогодуватись оцими 600 грамами хліба, а це їх, звичайно, не врятує від голодової смерти в наслідок недоїдання.

Треба собі усвідомити, що селянське харчування базується на хлібі. **Товщу й м'яса на селі зовсім немає,** рідко трапляється молоко, також дуже мало поживних родів огородини, як квасолі, гороху, бакляжан і т. ін. Є тільки досить зеленини та маловартісної в поживному відношенні городини: капусти, буряків і т. ін. Найгірше приходиться, і то щороку, в місяцях березні й квітні, коли ще немає нової городини й зеленини, що на селі з'являється тільки при кінці весни.

Не можна залишити без уваги ще одну обставину. Призначення податку в певних культурах вводить інколи дезорганізацію господарства, примушуючи сіяти те, що може зовсім у даних обставинах непотрібне чи не підходить до плодозміну.

З усього вище сказаного стає ясно, що кожне село в харчовому відношенні живе своїм окремим життям. З двох сусідніх сіл може бути одне охоплене голодом, тоді як друге мати цілком забезпечене своє власне споживання. А навіть більше: в тому ж самому селі може один господар умирати, в повному значенні цього слова, з голоду, тоді як його сусід, напр. безсімейний робітник, мати все необхідне для життя.

(Кінець буде).

МАТИ, ШКОЛА І ДІТИ.

Волю дітям дала мати:
Ідіть, каже, погуляти,
А я буду нетерпляче
Приходу вашого ждати.

Розійшлись діти усюди,
Позабули на всі труди,
Та й за матір позабули,
Хоч тулила їх до груди.

Матуся не забуває:
Дітей своїх виглядає,
Щоб лиш скоро повернулись,
Бо без них життя не має.

Кінчать діти свої „вправи",
Матуся готує страви,
Щоби дітям їсти дати,
Як повернуться з забави.

Мамо! Дітоньки! Ось школа,
Українська рідна мова.
Хоч про неї ви забули,
Служить вам вона готова.

Вона „страву" вам готує,
Щоб не були ви голодні.
Без науки, як без хліба,
Жити в світі ви не годні.

И. Буката.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина I.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

54

І він не пішов до хати, а вернувся знов під горбок, під ліс. По траві запала роса, а тому він не йде в траву. Він глибоко зітхає і сідає на шпориші доріжки, а навколо уже бузова пітьма. Чути, як легко повіває з лугу вогковате повітря, а трава нанизує все нові росяні перлини. З зеленого жита вибігали нагі русалки. Володько виразно бачить їх. Вони побрались за руки і витанцьовують легкий танок. Облиті місяцем, вони видаються великими квітами.

Нібо прибрало барви чарівної безодні. Воно вирізьблене самим найбільшим різьбарем на розкішному зелено-бузовому марморі. Золоті зорі рухаються, пливуть, крутяться. „Світи пливуть. Наді мною і піді мною. А переді мною квіти співаючі, роси, танки і божеська музика" — так може тільки Бог сказати...

Володько майже перший раз в життю відчув виразно природу. Йому тепер все зрозуміло. Він ще малий, дитина, але він виразно чує космос і рух. Він порою не знає, що з ним твориться, тоді починає співати і коли б не боліли ноги, пішов би в танець.

Коли Володько вернувся до хати, всі молились. Він і собі приєднався і молився. Між іншим, він не вміє молитись по колишньому, як це було перед його хоробою. Тоді він не молився, а, як казала мати, „хамаркав". Тоді він говорив багато молитов, але думка його була завше деінде. Коли хрестився, то „мухи оганяв" і за це батько сердився. Батько любить виразно, на чотири такти хреститись... Тепер же слова і молитви для Володька зайві. Він їх не потребує. Вони видаються йому смішними, а до того чомусь якоюсь дивною смішною мовою говорені. Виходить так, ніби він кпиться з когось, щоб той його не розумів.

Тепер він молиться всім єством. Він молиться квітами, росою, небом і зорями. Він думає про красу і чується вдячним Великому Творцеві за це.

Коли лягали спати, батько був у такому доброму настрою, що сам заговорив до Володька:

— Ну, що, набігався? — і повів тяжкою, шорсткою долонею по мягкому волоссі Володькової голівки. — Молодець! Брикай, брикай! Ти ще будеш бігати он як... Не падай тільки духом. І я колись, коли ще був малми, то відморозив на ногах пальці...

Володько на це не відповів. Він казав:

— Тату, ви хочете продати наш хутір?

— Ну, ще ні... А тобі що?

— Нічого. Але мені шкода було б його. Тут так хороше і так тихо...

— Ех, дитяку, дитяку. Нічого ти ще не тямиш. Як поживеш, то побачиш, що то значить тихо. Що воно варте, коли немає чого в рот вложити?

— А наш садок, тату?... Ліс, луг?...

Батько хвильку помовчав. — Чортів паршук, думає він. Нагадає тобі... Садок, садок!...

— Я, дитино, каже він вголос, не думаю за це. Садок! Я люблю садок. Я люблю кожне деревце. Я люблю і тішуся цим, але щож... Хіба ми маємо якесь право любити землю нашу, ту, де ми родились? Ні. Ми, дитино, мужики. Ми маємо право тільки працювати... Так... Тільки працювати... А коли треба хліба... Кидай скибу, на котрій ти виріс, кидай хату свою, кидай садок і мандруй у світ. У степи, в Сибір, бо тут тобі брак місця... Тут тобі чужі землю забирають, а ти тікай... Така то наша Волинь, сину...

— Наша земля зветься Волинь?... — потихо, несміло питає Володько.

— Волинь. З діда прадіда — Волинь... Затям це... Чекай, ти хутко до школи підеш, вчитимешся.

— І Хведот піде, тату, до школи?

— І Хведот, і всі. Треба, щоб всі до школи йшли. Невчений чоловік, все одно, що сліпий. Он мати твоя... Що вона знає? А для того, щоб вчити вас, грошей треба. Треба вам дати світ побачити... Садка мені шкода. Дерево я люблю, і овоч люблю, але щож... Це вже другий я насадив, насаджу ще й третій. А опісля ви будете садити...

Батько більше не говорив. Пізно вже. Володько швидко засипляв. Щасливий тихий день минув.

Росистий, свіжий ранок. Голосне кукання зозулі. Барвистий, веселий схід сонця. Ця велична боготайна маєстатично піднімала світ від сну, дихаючи прохододом, повним запахів приємних, диханням.

О, велична хвиле! О, благословенна красо!

Володько прокинувся свіжим, здоровим. Йому здавалось, що може встати і не то, що побігти, а полетіти, але не ризикував. Ціле подвіря суцільний від клечення та ріжних пахучих трав гай.

Понапасали худобу і поїхали до церкви. У Дермані празник і отпуст. У дядька гості. Треба на Запоріжжя їхати...

А Запоріжжя уявляє справжню січ козацьку, тому і названо так. Цей куток села зі всіх боків оточений яром, долиною з каміноломнями, гаями, садами. У долині бють камінь.

На лугу кілька криниць з вербами. У яру, зарослому безліччю дерев та кущів, копанки, порослі ряскою та жабориннням. Там завше тінно і свіжо. Коли співаєш, луна бє. У копанках баби коноплі мочать, полотна білять, там повно галасу та пересудів. Там і криничина є, де білизну перуть. А у свята по гаях та перелазах чути дівочі хіхі... Скільки поколінь викохалось тут... Зелений лист гаїв ховає барвисті убрання дівочі від цікавого ока, а міцна парубоча рука може сміливо перегинати гнучкий стан коханої. І чим міцніші цілунки, тим більше солодко в душі, лиш шамотіння листу та смішок, лиш соловейко та збита роса...

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Державницька маніфестація української імігації.

Державницька маніфестація української іміґрації, що відбулася в неділю, дня 1-го вересня, в Карнеґі Гол, у Ню Йорку, останеться на все в памяти української іміґрації в Америці.

Улаштовано її заходами національних товариств і орґанізацій з Ню Йорку й околиці, до співпраці з котрими стали національні орґанізації з інших міст і околиць Америки. Зголосилися до участи громади з простору від Минеаполиса до Менчестеру аж по Честер. Зацікавилися маніфестацією українські орґанізації в Канаді, Бразилії й Арґентині.

Свято стягнуло поважне число публики. Не дивлячися на те, що маніфестація припала на один з двох днів свят, на котре люди з великих міст виїзджають на села, і не зважаючи на навислу негоду, велика саля Карнеґі Гол, у котрій відбулася маніфестація, була майже вся виповнена. Американські газетярі подавали число учасників на півтретя тисячі осіб, що було доказом великої популярности державницької маніфестації, коли взяти під увагу, що кождий учасник заплатив вступ. Не виповнені були тільки дорогі льожі на першому поверсі.

Відкриття маніфестації.

Маніфестація почалася відспіванням гимнів. Великий хор ОДВУ, зложений з якої сотки співаків і співачок, під диригентурою проф. Ю. Кириченка, відспівав незвичайно вправно американський гимн „Стар Спенґлед Бенер" та Гимн Націоналістів.

В імени маніфестаційного комітету відкрив тоді свято його голова, гр. Дмитро Галичин.

Цілю Державницької Маніфестації, говорив бесідник, це в першій мірі бажання української іміґрації зазначити своє почуття духової рідности з державницькою ідеєю українського народу та підтвердити свою нерозривну злуку й душевний звязок з боротьбою за здійснення цеї ідеї.

Представники української іміґрації зібрались на ту Маніфестацію, щоб заявити, що вони не вірять у те, що державницька ідея українського народу може бути здійснена видвиганням угодової та потурливої тактики супроти ворогів і плазуванням перед ворогом. Вони вірять, що тільки безумовна та безкомпромісова постава й боротьба всього народу можуть ту ідею здійснити.

Отсею Маніфестацією, підчеркнув голова, ми також хочемо запевнити наш нарід на рідних землях, що українська іміґрація є вповні свідома великої ваги української справи під теперішню хвилю та що вона готова напружити всі свої сили й змогтися на такий порив, якого вимагатиме потреба. А саме отсей сьогоднішній великий здвиг духа української іміґрації і її патріотичних почувань це доказ, що українська іміґрація серцем, душею і чином зі своїм народом.

Виступ ґенерала Миколи Капустянського.

Гр. Галичин, як голова маніфестаційного комітету, представив тепер публиці головного бесідника маніфестації, ґенерала Миколу Капустянського. Він витав його як такого, що був першим старшиною ґенеральної булави російської армії в 1917-тім році, що зголосився на службу до української армії. Ґенерал Капустянський, говорив бесідник, як ґенеральний кватирмайстер української армії, опрацьовував пляни походу дієвої армії на Київ. Коли ґенералови прийшлося покинути рідну землю, він був одним з тих, що не голосилися на службу до Поляків або Москалів, але своїми власними силами взявся розвивати український нарід на військовім, політичнім і культурнім полі.

Коли на естраду появився в супроводі комітетових ґенерал Капустянський, одітий в однострій української армії, публика привитала його невтихаючими оплесками та повстанням з місць.

Ґен. Капустянський наперед зложив Державницькій Маніфестації привитання від ґенеральної булави обєднаних українських армій та від відважних борців з краю.

„Я бачив боротьбу українських армій, наддніпрянської й наддністрянської", говорив бесідник, „від самого початку до її закінчення. Доля судила нашим воякам випити до дна келіх бойового щастя й радісних мрій, а також гірку чарку неуспіхів і розчаровань. Ми переживали великий історичний момент обєднання братерських армій та їх блискучих успіхів на Великій Україні, що скінчилися в 1919-тім році захопленням столиці України, Києва. Ці героїчні чини відкрили широкі перспективи для вирішення наших завдань. Одначе нам не вдалося досягти наших бажань і українські армії з сумом і в розпуці пішли кожда окремим тернистим шляхом, устелюючи дорогу трупом найкращих своїх людей, але заховуючи в собі почуття військової й національної солідарности. Головною причиною припинення великої офензиви була безглузда політика Денікіна та зрадлива поміч Поляків, що були застрашені нашою силою й за всяку ціну хотіли розділити наше живе одно тіло.

„Але девятий вал не знищив ні українських армій, ні наших змагань. Українські війська, потім повстанські маси, а накінець революційний рух були тими чинниками, що головно причинилися до осягнення успіхів на шляхах відродження українського народу. Ми не понесли остаточної поразки, не дивлячися на поділ українських земель між 4 окупантів, а тільки перейшли етап у нашім ренесансі та дали кілька прикладів боротьби народу за свободу. На Великій Україні всеукраїнські зїзди все підпирали Українську Центральну Раду у її боротьбі з російським революційним урядом. Перший універсал Центральної Ради, в котрім український нарід оголосив радісну вістку, що від нині творить своє власне життя, був оголошений Центральною Радою згідно з постановою Другого Військового Зїзду, що зібрався в Києві проти виразної заборони російського міністра Керенського. Третій Універсал, що проголосив самостійність української держави, видано за згодою Третього Військового Зїзду, що працював у Києві. Внаслідок того Українська Центральна Рада захопила всю владу на Україні.

„Галицька армія теж своєю довготревалою боротьбою причинилася до винесення української проблеми на світову арену, чим вона виявила ідею, що західні землі це неподільна частина України. Цього важливого досягнення Поляки не можуть викреслити з історії, ні зневажати. Армія ще живе, а з нею ще не вмерла Козацька Мати.

„Внаслідок зросту української зройної сили та піднесення авторитету Української Центральної Ради серед українських народніх мас українська держава набрала ваги серед світових потуг. Отаманови Петлюрі, військовому секретареви, підпорядковуються вищі керівники південно-західнім міліоновим фронтом. Представники Англії, Франції й Японії присилають до Центральної Ради своїх офіційних представників, щоби притягнути Україну для себе. Центральні держави теж щукають з Україною згоди й порозуміння.

„Це був приятливий мент історії і ми мали змогу стати панами ситуації. Одначе незрозуміння деякими керуючими провідниками соціялістичного покрою значіння збройної сили для дальшої боротьби, а також захоплення частини Українців большевицькими гаслами ослабили нашу відпорну силу. Ось чому, хоча Центральна Рада й спромоглася підписати Берестейський мир, то мусіла закликати до себе чуже військо й це прикро відбилося на нашій справі.

„У сучаснім менті українська справа набирає великого значіння. Її ставлять на черзі дня. Крім цього наші вороги не такі сильні, як це здається. Самі умовини життя сприяють нашій визвольній боротьбі.

„Для уможливлення дальшої нашої боротьби треба, поперше, успішно перевести розбудову запілля та створити матеріяльну й моральну базу для посилення нашої боротьби на всіх українських теренах, а подруге, треба покласти підвалини під розбудову наших збройних сил. Обєднання зусиль нашого народу дасть нам певність, що ми осягнемо перемогу та відбудуємо самостійну соборну нероздільну українську державу.

„Бож лиш меч, а не слова,
Здобувають нації права".

„Слава Україні!"

Інші промови.

Гр. Михайло Пізнак у своїй промові по анґлійськи зясував для приявних американських гостей перебіг самостійницьких змагань від найдавніших часів до сучасности. Він показав на завдання української іміґрації в Америці та на можливости успіху їх праці для української пропаґанди серед свободолюбного американського народу.

Гр. Омелян Ревюк підчеркнув поступ, який зробила українська іміґрація в своїй допомозі визвольним змаганням українського народу. Він пригадав на подібну маніфестацію в Ню Йорку в 1915-тім році та показав, як від того часу українські іміґранти зрозуміли наперед потребу самостійности українського народу, далі потребу заявлювання світови свого бажання самостійности, ще далі потребу боротьби за неї пропаґандою й збройною силою. Стаємо нині до боротьби за самостійність, узброєні цим досвідом. Маємо проти себе противників, що нас собі уже не легковажать. Ситуація в Америці для нашої пропаґанди менше принагідна, ніж була давніше, бо утиски, яких допускаються держави народів, що добули собі свободу в світовій війні, та держави, що програли війну, поширили в Америці цинічне відношення до визвольних змагань поневолених іще та покривджених народів, але ми стаємо до цеї боротьби не тільки скріплені досвідом, але практичними виступами проти ріжних конкретних утисків окупантів українських земель. Тому ми не можемо мати сумніву, що наша боротьба вже незадовго увінчається успіхом.

По анґлійськи промовив Степан Дроботій, секретар Молодих Українських Націоналістів в Америці, зясовуючи становище національної молоді до визвольної боротьби українського народу. Молодь солідаризується з цею боротьбою та обіцює всіми силами цій боротьбі помагати.

Замісць другого зоповідженого промовця з Европи, гр. Сціборського, що не міг приїхати через пашпортові труднощі, промовив д-р Іван Ґуляй, представник Українського Народнього Союзу в Канаді, котрий в імені тої орґанізації солідаризується з заходами української іміґрації Злучених Держав за самостійність української держави.

Музичні виступи.

Пані Марія Гребенецька відспівала 4 українські пісні: Чайка, Слово, Весілля сироти і Лума з Лисенкової опери „Тарас Бульба". Артистичну вправу виказала артистка вже самим підбоорм пісень, які вона відспівала на маніфестації. Почала з народньої пісні, що в образі чайки, яка вивела чаєнята при битій дорозі, зображує долю українського народу, розложеного на шляху-татарви й інших диких азійських кочовиків з Азії в Европу. Потім пішли більше боєві пісні, що зображають життєву силу українського народу та його здібність боротися проти найстрашнішої судьби. Віддання цих пісень дорівнювало підборови пісень. Своїм серіозним артистичним співом пані Гребенецька надала цілій маніфестації боєвий настрій.

Пан Петро Ординський відспівав: Ой, впав стрілець (Гайворонського) і Ой, Дніпро (Лисенка). Тут можнаб замітити, що в співі Яремі („Гайдамаки") Шевченко написав слова „ні жида, ні пана", а не „ні ворога, ні пана".

Фортепяновий супровід для сольоспівів п. Гребенецької і п. Ординського був у руках проф. Стембера.

Пан Пилип Дубас з Філаделфії, відіграв на скрипці концерто Ґлазунова. Це твір дуже трудний, але він на цей виступ не надавався. Якби це був справжній концерт, а не політична маніфестація, то тоді справа представляласяб інакше.

Хор ОДВУ відспівав (крім зазначених на початку гимнів) 4 пісні на мішаний хор (По синьому морю, Засяло сонце золоте, Живи Україно, Ще не вмерла Україна) і дві пісні на чоловічий хор (Закувала та сива зозуля, Ура у бій).

При кінці маніфестації гр. Теодор Свистун відчитав резолюції (що вже були подані в „Свободі"). Гр. Галичин спитав учасників Маніфестації, чи вони годяться з прочитаними резолюціями. На знак однодушної згоди всі зібрані встали з місць. Проф. Ю. Кириченко провів хорови й цілій салі при відспіванню національних гимнів „Живи, Україно" і „Ще не вмерла Україна".

Учасники Маніфестації стали покидати салю. Вже світла гасили під „канапою" Карнеґі Голу, а учасники ще далі гоміліли, не хотячи розходитися з свята, що наповнило вщерть їх душу, глибокими чутствами.

Учасник.

З УКРАЇНСЬКОЇ ТВОРЧОСТИ В ЮГОСЛАВІЇ.

В Югославії, як відомо, виходять дві українські ґазети: „Рідне Слово", писане українською літературною мовою, і „Руски Новини", писані місцевим говором босняцьких та славонських Українців. Обі газети виходять у Пішкоревцях. Понижче подаємо вірш тамошнього поета С. Саламона, поміщений у „Руских Новинах" з 30-го серпня ц. р., п. з. „Не малий ми нарід".

НЄ МАЛИ НАРОД МИ.

Нє мали народ ми,
Як дахто думал би.
Нас вельо, вельо єст,
И тварди ми як песц.

Жем наша родна барз,
Лєм свою випросц гарсц
И вельких скарбох досц
Достанєш ягод госц.

Та, люби брате, знай,
Же мацерински край
Тераз до гробу — ой!
Претворел враг го твой.

А братом нашим вше
Шерцо вибера, дре.
Як сова в ноцну цму
Напад' их в часу сну.

Моцни лев станє заш,
Кед мало вистал баш,
Наш народ нешка лєм
Дриме, — як в жиме жем.

Як Жидзи в Ханаан,
У дом свой ступи як пан,
А вец цали свой край
Преправи, змени на рай.

С. Саламон.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

В касовім звіті за серпень зайшла друкарська помилка в білянсі у стані чинним. Готівка має бути на суму $350, 957.36. Загальний маєток є цей, що подано.

Головна Канцелярія У. Н. С.

Зрозумів.

Вірител: Зрозумійтеж! Я тепер вас останній раз взиваю, щоб ви мені віддали позичені гроші.

Довжник: Ну, хвала Богу, що останній раз. Нарешті скінчиться між нами та неприємна історія.

Ілля Уєвич.

ДЗВОНАР

Щоби ти кричав не знати як голосно, кличучи його хресним іменем „Мартине", він тобі не відізвався би. Ба навіть і не озирнувся би, бо ще дитиною прозвали його Паламарем. І він державася того наче слимак своєї хатки. Вже й забув своє хресне імя тай всі інші забули.

І його батько був дзвонарем. Служив за будьщо, коби тільки це імя остало при ньому, хоч із тієї плати було хісна стільки, що з торічного снігу. І свого Мартинця — одинака свого — паламар дитиною водив до церкви, вчив його замітати, стирати порохи, світити, закладати свічки, насипати кадило та запалювати, дзвонити, тарахкати та співати: вчив його свого звання та роботи. Хлопчина був тямучий, понимав батькову науку. І ледви надягнув штанці, був правою рукою батькови, в чому лише міг. Батько любив його як одинака, а любив його ще й більше, бо то була дивна дитина: викопаний батько.

— Так, сину, вчися й ти будеш дзвонарем.

Священик і старші брати радо дали церковні ключі, як віддавали Паламареви дзвіницю. Та він до того й найвідповідніший. Скільки вже напрацювався ще за свого батька. Паламар радо приняв ключі.

Найгірше було, що не ходив чисто коло себе. Селянам стидно було перед чужими людьми, як бачили його невмиваного, невипраного, незачесаного, начеб на голові в нього був свят-вечірній дідух, голова наче присипана пшеничною соломою. Коли панотця задягав у ризи, де лише схопив рукою, наче пришив чорну латку. А коли пішов дзвонити на евангеліє, чужі люди дивилися на нього наче на яку машкару. Бо якжеж би ні? Великан, а ганчірки звисали на ньому, наче вовки обшарпали його. Зрештою був добрий, наче хліб, ввічливий, щирий, слухняний. Кожному був і мітлою і лопатою. Картав його і священик і війт, дораджували йому сусіди й селяни, вговорював його мандрівник і принагідний чоловік, щоби ходив вмиваний, хай з нього не посміхаються. Та він усе своє. З ним це родилося. Це була одна Паламарева хиба, а колиб її не було, то й сам митрополит не боявсяб його.

Паламар був вроджений жартун, весельчак. Ждав людей, як виходили після Служби Божої, при цвинтарних воротах (тут була й церква), простягав їм руку, щоби його — як священика — цілували в неї. Жартує з кожним, одначе ввічливо, щоби кожному був приємний його жарт. Ні панотця, ні війта не пожалів би.

Далебі ні священикови не оставав винний. Трапиться яка нагода, пошкробається в голову тай каже:

— Слава Йсу Христу, панотченьку! Чи привикли ви вже до нашого чудного села? Ви певно десь зі Львова! Ваші руки кажуть, що ви панська дитина. Геть їх мило зїло... От розумна голова! — запримітив паламар. — Гріх, що такий мудрий чоловік не є війтом! Вмиватися мав би я- щоби мені шкіра тонкла! Мене святе хрещення обмило. Того мені досить! Поглянь на цей потік. Все вода розкинула, а що людське тіло!

І так то Паламар приповідає, жартує то з одним, то з другим.

А який ревний був Паламар при дзвонах. Ніколи не пропустив ні утрені, ні вполудне, ба навіть тоді, колиб навіть і вовк не хотів би вилізти з ліса. Чи греміло, лискало, чи в заметіль, чи в зливу: Паламар робив свою роботу. Коли мерлець, коли надійшла туча, хуртовина: Паламар дзвонить. Один Бог знає, скільки разів мокрий наче півень.

Добре знав молити Бога. І панотця не постидався би. Слово боже знав на память. А де лише трапляться поминки, там уже Паламар, розвеселює душу, що слухав би і голодний і жадний.

І панотцеві було добре з Паламарем. І до Служби Божої послужить, і проскурок напече, лист кудинебудь віднесе. Хто переведе збірку в селі, хто коня обчистить, ягня заколе? Паламар. Паламар помагав кожному помагав і священикови.

Знав Паламар трохи читати, одначе дуже слабо. Коли на дворі було погане веремя і співаки не прийшли до церкви, на Паламаря припадало співати „апостола", протре очі, наложить закопчені окуляри, відкашельне, та давай співати на всі голоси. Колиж скінчив, покладе „апостола" на крилос, скине окуляри, сховає їх у шабатурку тай каже:

Так, так люди! Зїли мені букви очі й не бачу вже. Ще трохи й будете чути Паламаря! Був і пропав як торішній сніг. Прощавайте святий Павле й Каринтіяни!... Прощавайте!

День за днем, рік за роком і йому прийшов той час, що навіки звязали церковні шнури.

Був літній день. Пригрівало боже сонічко! Земля розпеклася. Час від часу вихор занесе курявою, порозкидає снопки. Колиж найде у доброву, ломить галуззя. А на небі показалася хмаринка, а з неї загреміло. Паламар вийшов перед свою хатину. Дивиться, хреститься, молиться, щоби Бог віддалив тучу. Коли лише трохи граду впаде, пропаде все. Хмари згущуються, громи все частіші й частіші. Кожний слідкує та слухає того небажаного гостя. Стали падати великі каплі дощу. Паламар полетів до церкви наче костогриз у черешні. Схопив посторонки обох великих дзвонів. Полилося з неба. Великі каплі вдаряють об дах дзвіниці. Де впадуть, наче молотком вдарило. Потім сипнуло градом, що можна вмерти зі страху. Боженьку! тріскотить, гремить, наче в пеклі. Загреміло страшно. Сказав би ти земля проломилася! Гремить наче гармата, а дзвони вдаряють в одну крису: бамбаам-бам! і замовкли.

— Ах, людоньки! — сказав панотець робітникам, що перед тучею сховався до хати. — Грім убив Паламаря! Ходімо всі!

Пішли всі. Як вступили на цвинтар, серед нього лежав паламар: не ворухнеться!

— Підніміть його! — сказав священик, а сам дає йому розгрішення. Священик каже „амінь", а Паламар розлучився з душею.

ТРЕТІЙ ЗЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ

(Витяг з надісланого протоколу, який виготовили секретарі Зїзду інж. Н. Бунька і ред. Д. Т. Лазар).

(Докінчення) (3)

Д-р Александер Сушко: Я вчора говорив до вас, промовляючи до сердець, а не до інтелєктів, і дуже жалую, що зробив ту помилку. Нині скажу коротко: Українська Академія Наук в Америці вже існує.

Академія вже навязала зносини з Европою, Туреччиною й іншими краями. Ми роботу вже зачали і багато вчених вже прислали свої матеріяли, а інші над ними працюють.

Панам критикам бажаю пригадати латинський вислів: „фестіна ленте", що означає „спішися поволі", але це не значить: „не спішися зовсім", або „стій". Ми стояти не можемо, бо праця Академії мусить іти вперед.

Я стрічався з визначними Американцями, які відносяться до справи Академії прихильно і дають їй своє признання.

Я звернувся до вас, щоби честь припала вам, щоби ви перші знали, як Академія повинна би зачинатися, щоби не було якого блямажу. Академія не є школа, а товариство — часом навіть простих людей — для поширення науки.

Академію можна організувати трома способами. Це може робити держава, що має засоби. В краю домагаються, щоби Польща креувала академію, але Поляки навіть не хотять дати університету. Другий спосіб: якийнебудь міліонер може дати гроші і заложити академію. Так Джеймс Смитсон заложив Смитсонську Інституцію, так заложили Шікагський університет, і інші. Третій спосіб: зійшлися вчені люди і заложили Наукове Товариство імени Шевченка. Про них світ нічого не знав, але їм про це не йшло. Вони оперлись головно на інтелігенції. В Австрії не вільно було організувати Академії Наук, тому вони назвали її Наукове Товариство ім. Шевченка. Всеукраїнську Академію Наук у Києві заснував М. Грушевський, як був головою Центральної Ради, декретом.

Ми маємо вже все підготоване. „Сертіфікейт оф Інкорпорейшен" буде під назвою „Юкрейніен Академі оф Саенсес оф Америка".

Програма зроблена і колесо мусить уже дальше котитися. Як хочете, то забудьмо все на один рік; я тоді прийду з фактами; тоді може робота скорше піде.

Д-р Л. Мишуга: Ми витратили надармо багато часу на нарадах, як організувати академію, коли вона вже є. Та, не зважаючи на це, що вона є, подаю під ухвалу таку резолюцію:

Зібрані на III. Конгресі Українського Професіонального Товариства українські професіоналісти, розглянувши справу тої точки статута Товариства, яка говорить, що до обовязку У. П. Тов-а належать „писання праць англійською й українською мовою", рішають з змаганню до виконання цеї точки таке:

„Покликати до життя спеціяльну комісію з д-ра Ал. Сушка, проф. Тимошенка і проф. Грановського, яка разом з урядом Укр. Тов. Проф. має обдумати плян допомоги українській науці в Америці й в Европі і той плян представити до остаточного вирішення найближчому Конгресови Укр. Проф. Товариства".

Резолюцію ухвалено 12 голосами за, а 3 проти. Д-р Сушко заявив, що вважає таке полагодження справи розумним.

Д-р В. Шуль виголосив цікавий **реферат** англійською мовою під заголовком:

"Introduction to Sociology of Non-Experimental Actions of Ukrainians."

Доклад опирався на теорії італійського вченого, Парета. Цей реферат буде друкований.

В дискусії над рефератом взяли головну участь: д-р А. Сушко, д-р Л. Мишуга і п. М. Січинський.

Д-р В. Шуль доказував, що націю творять економічні інтереси груп, а не раса людей. Твердив, що нація опирається на матеріяльному детермінізмі і з тої точки погляду нема ріжниці в патріотизмі одиниць, без огляду на те, яке їх майно, велике чи мале, бо матеріялізм є основою нації і патріотизму.

Проти того матеріялістичного поняття фундаментальною основи нації було кілька більш-менше влучних заввag.

П. **Іван Бек** дав внесок, щоби всі матеріяли і виклади уряда Товариства видрукував.

Адв. С. Смук запропонував додаток до внеску, що весь матеріял до друку має бути переглянений і одобрений комісією.

На внесок адв. І. Малицького до Редакційного Комітету вибрано д-ра Л Мишугу, п. М. Січинського і д-ра Г. Г. Скегара.

Адв. С. Смук прочитав поправлений статут, приготовлений Статутовою Комісією, який принято.

На внесок **д-ра В. Шуля** зроблено збірку, щоб покрити дефіцит Зїзду.

Д-р І. Вахна з Торонта запропонував, щоби до відзнаки Товариства, американського й українського символу, додати також канадійський емблем.

Д-р І. Яців порушив іміграційну справу, домагаючись, щоби вплинути на американський уряд і зажадати, щоби він на горожанських документах уживав назви „Юкреніен", а не „Рутініен", „Руснак", і т. д.

Кілька бесідників пояснили, що в деяких стейтах назва „Юкреніен" офіціяльно вже принялася.

Адв. С. Смук пропонував, щоби заряд Товариства перенести з Шікаго на схід.

П. М. Січинський обстоював, щоби надальше лишився в Шікаго.

Вибори.

Зістали вибрані до **нового уряду Товариства:**

Адв. Омар Малицький, голова; адв. Іван Панчук, заступник; д-р В. І. Яремій, заступник на Канаду; д-р Г. Г. Скегар, секретар, і д-р Павло Канчір, скарбник.

Наступний Конгрес має відбутися в Філаделфії, Па., в той самий час що конвенція молоді.

Внесок д-ра І. Вахни, щоби наступний зїзд відбувся в Торонті, перепав, бо наступний зїзд буде мати до вирішення дуже важні справи, то мусить відбутися ще в Америці, а опісля можна буде відбувати зїзди в Канаді.

Проф. Іван Королишин дав внесок, щоби зберегти мистецтво проф. А. Кошиця, якого музика може пропасти, щоби не поробиться відповідних рекордів, на які треба пару тисяч долярів. Д-р Л. Мишуга запропонував, щоби цю справу віддати комітетови і поставити її „он е бізнес пропозишен". Комітет мав би діло так повести, щоби з часом ті гроші вернулися жертводавцям, бо можна наробити більше число рекордів і їх розпродати. Проф. Іван Королишин, на внесок д-ра Мишуги, має увійти яко член до нового уряду і тим ділом занятися.

Проводячий Зїздом д-р А. Т. Кібзей подякував зібраним за ласкаву участь в нарадах і за труд, що багато учасників потрудилися приїхати з дуже далеких міст.

Адв. О. Малицький подякував Зїздови за довіря, що вибрав наново майже той самий уряд і за численну участь, бо цей Зїзд був більший ніж попередні. Також завізвав членів до більшої кооперації.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ВИНА НЕ В ПЛАНЕТАХ, А В НАС САМИХ

(З черновецького „Часу").

Ми такі бідні на людей, на індивідуальности, на характери, що світ напевно позволив би нам бути другими Діогенами. Зі свічкою в руці, з окулярами ходив би Діоген і довго ходив би, поки назбирав би хоч стільки, що розумів би таки і він: треба в білий день шукати людей зі свічкою в руці.

Ні, не думайте, що пишу так, щоб стаття мала гарний початок. Ні! Найтяжче писати тоді, як провини „ближніх" примушують до цього. Найтяжче писати тоді, як треба вичисляти гріхи своїх; не тому, що забирає багато місця, але стидно самому, стидно за них, стидно перед світом.

Що чоловік, то голова, каже стара, чужа приповідка. Я сказав би, що в нас: що чоловік, то дві голови або й більше, — це залежно від того, скільки людей говорили з ним про одинакову справу; і стільки думок і вражінь матиме він. Одно буде нищити друге, аж до вищеплення останнього від останнього, що закріпив вже остаточно його погляд.

Невдачі всякого роду, відвічне поневолення й зневіра в свої сили так вкоринилися в наші душі, що неодин просто боїться слова „сила". Не може зрозуміти, як то можна протиставитися силі ворога, як можна щось здобути без помочі другого і як можна, щоб його поважав хтось без того, щоб знайшлася людина, яка звернула б увагу комусь на нього. А до цього всього ще й не вільно сказати, що ми щось злого зробили, що маємо гріхи за собою, або й тепер, у деяких справах, стоїмо на злій дорозі. Урвати з гнилою традицією, — вважають за зневагу традиції... Є дві традиції. На першій традиції, традиції лицарства, вчимося мистецтва бути борцями, що їм забезпечена перемога; а на другу традицію, традицію раба, скуленого попихача, розніжености й плачу, жбурляємо прокляття. А як старець душі і тіла трясеться перед надрукованим словом „боротьба", „сила", „революція" тощо, і ці лими ночами не спить, бо боїться, що це велика небезпека мати в своїй кишені надруковане (не в грудях!) таке гасло, то його лиш трупом можна назвати. Орієнтуватися на таких, що бояться своєї тіни, не будемо, бо не хочемо й не сміємо.

Недавно дивувався один наш „дядько", як можна не боятися писати щось злого про СССР, наводити звірства большевицьких катів, ризикувати своїм особистим спокоєм, коли румунська держава в приятельських відносинах з СССР... Або, як пояснити собі божевілля такої людини, що пнеться в ряди письменників і називає український національно-стично - революційний рух большевизмом; всіх, що вмагають до відірвання українських земель від займанців, називає большевиками, а заразом оправдує большевизм і сумнівається, чи події, що відбувалися й відбуваються ще й тепер в Україні, є правдивими. Питається, звідки можна знати, що в Україні такі страхіття, коли ті, що бували там, навіть і чужинці, не запримітили цього.

Не требаб числитися з цим, але я вмисне наводжу це тому, що так говорить людина у великих претенсіях передовиків, і тому, щоб доказати, з якими людьми приходилосьб нам іще сьогодні боротись.

Замісць зосередити всю свою увагу й усі сили на інші цілі, на те, щоб якнайскорше видобути зпід займанців святі наші землі, ми мусимо ще розсувати колоди, що нам ставлять під ноги наші люди. І це свідомість тих, що проповідують свідомість?! Їм байдуже, що ворог забрав українському народови його землі й обернув її йому в тюрму. Їм байдуже, що сотки тисяч гниють у темних льохах, доживають останніх днів на Соловках, божеволіють перед дулом кріса й видовищем шибениці. Їм байдуже...

Патріотичні альхеміки..

Мало в нас людей, мало таких, що їх можна до інтелігенції зачислити. А саме питання інтелігенції в нас дуже складне й важке. Інтелігенція на державних посадах майже не признається до Українців, чужі табори повні наших колишніх „многонадійних", а нових сил не прибуває. Народні школи дають свідоцтва анальфабетам українознавства, а в середніх школах побачити українську дитину — це рідкість.

Жорстоко сміється нам дійсність в очі. Ми звертаємо увагу головно на те, чи йде нам до ліпшого, чи до гіршого. А не застановляємося над тим, щоб почати наново будову, а не латати „здобутками" та політичними „якось то буде".

Тому будьмо безпощадні з усім, що кволе, що не наше! Для нас світ — це спортова арена, а ми прийшли доказати, які ми спортовці. Нашим завданням є повести наше місто, передмістя й село на широке поле політичної, культурної й економічної боротьби. В протилежності до дого, що мусимо здобути й задержати, маємо велику гору потреб, недомагань, примх і амбіцій. Та це нас не страхає. Від нас залежить усе.

Ми ростемо разом з невпинним кроком історії, йдемо вперед!

Нам кажуть сьогодні, що ми мрійники, завтра скажуть, що ми борці, а позавтра, що ми непоборні сторожі відзисканого.

Бо ми віримо в наші сили!

Орест М-вич.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ВУСТЕР, МАСС.

На Рідний Край.

Відомий зі своєї постійної жертволюбивости гром. Йосиф Зазуляк переслав від себе $10 через Обєднання на Рідний Край.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На будову Народнього Дому.

Дня 19 січня 1935 року односельчани з Стрілиск Старих і Грусятич улаштували баль в У. Н. Домі в Ню Йорку, а чистий прихід з того балю в сумі $62.62 поділили по половині на будову Народніх Домів в Стрілисках Старих і Грусятичах. Крім того на будову Народнього Дому в Стрілисках Старих зложили ще жертви наступні громадяни: по $5: І. Гузар, М. Лебідь і С. Гладкий; М. Копичин $2.50; Агафія Партика з дому Горішна $2; В. Гельнер $1. Разом переслано через Обєднання на Народній Дім у Стрілисках $51.81.

За комітет: І. Гузар.

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (126)

Тарзан ішов за слідом Ронди Тері темним тунелем і вийшов з нього над берегом ріки. Із скорістю вітру він пігнався за її слідом і вкінці опинився там, де зібралася купка дивних людей-потвор, що вже хотіли щезнути разом із Рондою.

За ними гналася біда дівчина, покрикуючи безупинно. Без надуми Тарзан вискочив на дерево і почав гнатися верхами. Та незабаром ліс скінчився і він стратив на часі. Віддаль між ним і втікачами збільшилася. Він біг тепер по землі, в напрямі високої скелі.

Його ноги скоро добігли до маси накопичених бовдурів під високою скелею і він почав спинатися з каменя на камінь наче коза. Тарзан минув кричучу заплакану дівчину і зближався до хапуна, що втікав з Рондою. Втікач видрапався якраз на доріжку, що вела на заломі скелі.

Нагло втікач пристанув, впхнув Ронду в якусь печеру, а сам станув лицем проти свого гонителя. Тарзан відразу побачив кріпкі мускули свого противника і зрозумів їх силу. Але не було як вагатися. „Забирайся звідси! Забирайся, а то вбю!" — кричав утікач диким голосом, мовою горилів.